

Passat, present i futur de les EOI de Balears

Maria Antònia Bernat

Virginia García

Maria J. Hidalgo

Rafael Monreal

Glòria Pascual

Misael Ruiz

Maria Lluïcia Vanrell

L'objectiu d'aquest article és analitzar la situació actual de les Escoles Oficials d'Idiomes de les Illes Balears, partint d'una descripció de la seva història, seguint amb un estudi de l'estat present i acabant amb una mirada cap al futur per plantejar nous reptes.

I. HISTÒRIA DE LES EOI A ESPANYA

La Primera EOI de l'Estat es va crear l'any 1911 a Madrid amb el nom d'*Escuela Central de Idiomas*. En els seus començaments s'hi impartien francès, anglès i alemany, però aviat s'hi afegiren espanyol per a estrangers, àrab, portuguès, italià i esperanto, que s'oferia de manera gratuïta. Els ensenyaments s'organitzaren en quatre cursos: durant el primer s'impartia vocabulari i fonètica, durant el segon i tercer, gramàtica i l'últim curs, que es deia d'ampliació, estava destinat a l'especialització per a les diferents professions. La Reial Ordre d'1 de gener de 2011¹ establí que la metodologia havia de ser "directa", que la ràtio per grup no podia excedir els 30 alumnes, que el personal docent estaria format per professors espanyols i estrangers i que al centre s'hi havien d'organitzar amb la major freqüència possible conferències sobre usos, costums, art i ciència dels idiomes que a l'escola s'hi impartien.

Llavors les classes duraven 55 minuts i eren diàries fins als anys quaranta, moment en què es varen començar a oferir classes alternes. Només es realitzava un examen, que l'alumne "solicitava sufrir" mitjançant una instància al director de l'escola al final dels quatre cursos acadèmics i amb el qual s'obtenia del Certificat d'Aptitud. Ja llavors hi havia també alumnes lliures. Per a tots ells la prova, que comptava només amb una sola convocatòria al maig, consistia d'una part escrita, de caràcter eliminatori, en què s'havia d'escriure un dictat i una redacció. Seguidament, en cas de superar-la, es passava a la part de traducció (directa i inversa) i a una conversa amb un tribunal. A la correcció dels exercicis escrits, el professor tenia en compte el nombre d'errors, que s'annotava al peu del full d'examen.²

Fins a l'any 1966 no començà a haver-hi escoles d'idiomes a altres indrets. Els tres primers centres fora de la capital varen ser València, Barcelona i Bilbao. A partir d'aquell moment, una xarxa d'escoles es començà a estendre per tot el territori nacional fins arribar al 1986 a la nostra comunitat amb la creació de l'EOI de Palma.

Els objectius en el moment de la creació de la *Escuela Central de Idiomas* eren convertir aquest centre en una institució per a tots, independentment de l'edat, sexe o professió dels alumnes, que els seus ensenyaments es poguessin compaginar amb la jornada laboral i que s'hi formassin futurs professors de llengües vives.

¹ Anuari Legislatiu d'Instrucció Pública corresponent a 1911. Madrid: Sección de Estadística de Instrucción Pública, 1911. Real Orden del 1º de enero de 1911. Disponible a: <http://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1911/002/A00041-00041.pdf>

² Escuelas Oficiales de Idiomas, 100 años: 1911-2011. Madrid: Escuela Oficial de Idiomas de Madrid - Jesús Maestro, 2011, pàg 29, 30

Aquells primers objectius ja marcaven el camí seguit durant més d'un segle, d'aquests centres únics a Europa amb vocació de servei a la societat. Així com comenta Pilar Mantilla al pròleg del llibre que va editar l'EOI de Jesús Maestro en commemoració del centenari de la creació de la primera EOI, "les EOI es caracteritzen per ser centres absolutament innovadors en la seva concepció i objectius, per ser un indret de trobada de cultures i un lloc en el què des del principi es compliren els objectius que ara planteja la Unió Europea en les seves polítiques lingüístiques com a símbol de modernitat."³

2. HISTÒRIA DE LES EOI A LES BALEARS

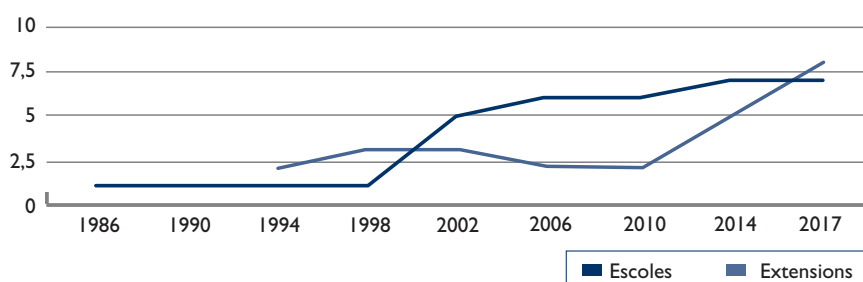
Al 1986, any en què es va crear l'EOI de Palma, hi havia a tot el territori nacional 24 escoles oficials d'idiomes. Un any després aquesta xifra va passar a ser de 43. Així doncs, l'obertura de la primera EOI de Balears coincideix amb el període de màxima expansió de creació d'aquests centres. Així mateix, coincideix en el temps amb l'ampliació arreu de l'Estat de l'oferta d'idiomes a les EOI, al 1985, de les tres llengües autonòmiques: el català, el basc i el gallec.

A la següent taula s'exposa l'ordre de creació de les diferents escoles i extensions de nostra comunitat:

	CREACIÓ ESCOLA	CREACIÓ EXTENSIÓ
1986	Palma	
1994		Eivissa Maó
1998		Manacor
1999	Eivissa	Formentera
	Maó	Ciutadella
		Inca
2001		Calvià
2002	Manacor	
	Inca	
2005	Calvià	
2013		Palma: IES Emili Darder; IES Arxiduc Lluís Salvador; IES Joan Maria Thomàs; IES Ses Estacions
2014	Ciutadella	
2016		Sant Antoni de Portmany
2016		Alcúdia
2017		Capdepera

³ Escuelas Oficiales de Idiomas, 100 años: 1911-2011. Madrid: Escuela Oficial de Idiomas de Madrid - Jesús Maestro, 2011, pàg 11

GRÀFIC I: EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'EOI I EXTENSIONS

3. DESCRIPCIÓ DE LES EOI DE BALEARS

EOI de Palma

Aquesta Escola es va crear per Reial Decret 1837/1986 de 22 d'agost (BOE 240 de 07-10-86). L'any de la seva creació s'hi va impartir anglès i francès. L'any 1987 s'hi van afegir alemany i català. L'any 1992, espanyol per a estrangers. L'any 1999 s'hi afegí àrab, italià i rus i finalment l'any 2010, xinès. A part d'aquests idiomes, també s'hi imparteix anglès en la modalitat a distància (*That's English*).

L'EOI de Palma ha canviat diverses vegades d'ubicació. El curs 1986-87, l'escola es trobava a l'actual Centre de Professors, al carrer Gregorio Marañón, s/n. 07007 Palma. Del curs 1987-88 al curs 1992-93 va ser a l'actual IES Emili Darder, al carrer Salvador Dalí, 3. 07011 Palma; i a partir del curs 1993-94 té seu pròpia al carrer d'Aragó, 59. 07005 Palma. Aquest centre ha anat creixent fins a tenir extensions a quatre instituts de la ciutat de Palma.

EOI d'Eivissa

L'any 1994 es crea com a extensió de l'EOI de Palma, però es converteix en escola independent al 1999 mitjançant el Decret 30/1999 de 26 de març (BOIB 44 de 08-04-1999).

S'hi imparteixen els idiomes alemany, anglès, català, espanyol com a llengua estrangera, francès, italià i rus, i també s'hi imparteix anglès en la modalitat a distància (*That's English*).

L'escola està ubicada a les instal·lacions de l'IES Sa Blanca Dona, a la carretera Eivissa- Sant Antoni, km 1.2 07800 Eivissa.

També té una extensió a Formentera des de 1999, creada per Resolució del Conseller d'Educació (BOCAIB 75 de 10-06-1999) i ubicada dins l'IES Marc Ferrer, a l'Avinguda 8 d'agost s/n. 07860. Sant Francesc de Formentera. S'hi imparteixen els idiomes alemany, anglès i italià.

Així mateix, l'EOI d'Eivissa actualment també té una ampliació a Sant Antoni de Portmany, a l'IES Sa Serra, camí finca can Nicolau des Molí, s/n, on s'imparteixen els idiomes alemany i anglès.

EOI de Maó

L'any 1994 es crea com a extensió de l'EOI de Palma i es converteix en centre independent al 1999 per Decret 30/1999 de 26 de març (BOIB 44 de 08-04-1999). S'hi imparteixen els idiomes alemany, anglès, català, francès i italià. A part d'aquests idiomes també s'hi imparteix anglès en la modalitat a distància (*That's English*). L'escola es troba al carrer Francesc Andreu, 2. 07702 Maó, a les instal·lacions de l'IES Cap de Llevant.

EOI de Manacor

L'any 1998 es crea com a extensió de l'EOI de Palma per Resolució del Conseller d'Educació (BOCAIB 87 de 04-07-1998), i l'any 2002 esdevé centre independent per Decret 50/2002 de 5 d'abril (BOIB 44 de 11-04-2002). S'hi imparteixen els idiomes alemany, anglès, francès i italià. A part d'aquests idiomes també s'hi imparteix anglès en la modalitat a distància (*That's English*). L'escola es troba a la Ronda de l'Institut s/n, 07500 Manacor, a les instal·lacions de l'IES Mossèn Alcover. Actualment l'EOI de Manacor compte amb un aulari en horari de matí al CEPA Llevant i una extensió a Capdepera, a les instal·lacions de l'ES Capdepera.

EOI d'Inca

L'any 1999 es crea com a extensió de l'EOI de Palma per Resolució del Conseller d'Educació (BOCAIB 75 de 10-06-1999) i és escola independent des del 2002 per Decret 49/2002 de 5 d'abril (BOIB 44 de 11-04-2002). S'hi imparteixen els idiomes alemany, anglès, català i francès. A part d'aquests idiomes també s'hi imparteix anglès en la modalitat a distància (*That's English*). L'escola es troba al carrer Joan Miró, 22, 07300 Inca, a les instal·lacions de l'IES Pau Casesnoves. Actualment té una extensió a Alcúdia, a les instal·lacions de l'IES Alcúdia, a l carrer Antoni Maria Alcover, s/n, Platja d'Alcúdia.

EOI de Calvià

L'any 2001 es crea com a extensió de l'EOI de Palma per Ordre del Conseller d'Educació de 23 d'abril de 2001 (BOIB 59 de 17-05-2001) i esdevé independent al 2005 per Ordre del Conseller d'Educació de 27-05-2005 (BOIB 88 de 09-08-2005). S'hi imparteixen els idiomes alemany, anglès i català. L'escola es troba al carrer de l'Arquitecte Francesc Cases s/n, a les instal·lacions de l'IES Bendinat.

EOI de Ciutadella

L'any 1999 es crea com extensió de l'EOI de Maó per Resolució del Conseller d'Educació (BOCAIB 75 de 10-06-1999) i esdevé independent al 2014 per Decret 17/2014 de 28 de març (BOIB 43 de 29-03-2014). S'hi imparteixen els idiomes alemany, anglès i francès. A part d'aquests idiomes també s'hi imparteix anglès en la modalitat a distància (*That's English*). L'escola es troba al carrer Mallorca, 67 a Ciutadella.

QUADRE 1. IDIOMES QUE S'OFEREIXEN A LES DIFERENTS EOI DE BALEARS: CURS 2016-17

	Alemany	Anglès	Àrab	Català	Espanyol	Francès	Italià	Rus	Xinès
Palma	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Inca	X	X		X		X			
Manacor	X	X				X	X		
Calvià	X	X		X					
Eivissa	X	X		X	X	X	X	X	
Formentera	X	X					X		
Maó	X	X		X		X	X		
Ciutadella	X	X				X			

QUADRE 2. DISTRIBUCIÓ D'ALUMNAT PER MODALITATS I ESCOLES: CURS 2016-17

	Alumnat presencial	Alumnat a distància	Alumnat lliure	Alumnat d'EOIES	TOTAL
Palma	6494	605	1478	902	9.479
Inca	1175	101	287	451	2.014
Manacor	840	49	196	248	1.333
Calvià	923	--	101	107	1.131
Eivissa	1271	45	282	135	1.733
Formentera	192	--	--	10	202
Maó	579	38	243	193	1.053
Ciutadella	427	27	95	145	694
TOTAL	11.914	865	2.684	2.191	17.654

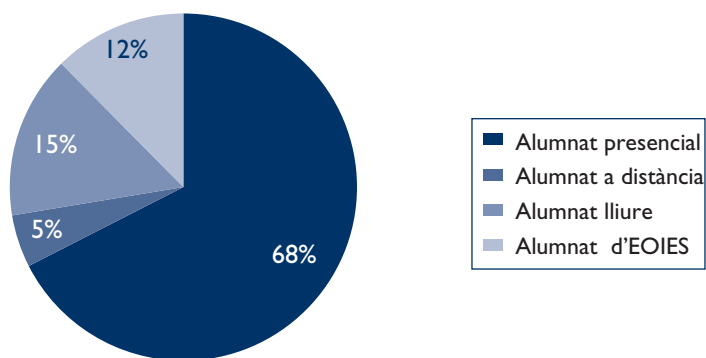
Font: secretaries de les EOI de Balears

QUADRE 3. DISTRIBUCIÓ D'ALUMNES PRESENCIALS PER IDIOMES: CURS 2016-17

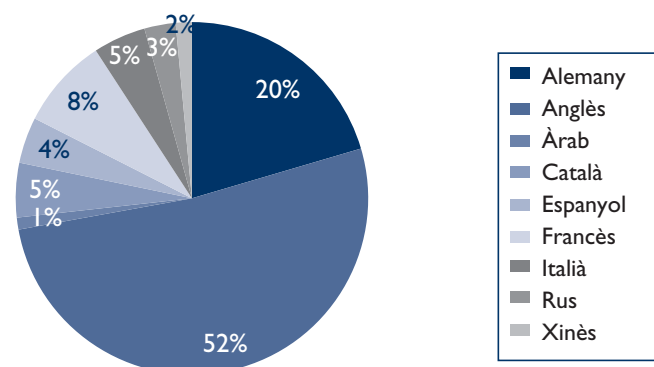
	Alemany	Anglès	Àrab	Català	Espanyol	Francès	Italià	Rus	Xinès
Palma	706	4508	86	168	264	258	198	190	116
Inca	172	712	--	12	--	71	--	--	--
Manacor	237	516	--	--	--	72	15	--	--
Calvià	212	608	--	103	--	--	--	--	--
Eivissa	152	717	--	75	68	99	79	35	--
Formentera	11	133	--	--	--	--	48	--	--
Maó	66	377	--	34	--	63	39	--	--
Ciutadella	48	287	--	--	--	92	--	--	--
TOTAL	1604	4057	86	392	332	655	379	225	116

Font: secretaries de les EOI de Balears

GRÀFIC 2: DISTRIBUCIÓ D'ALUMNAT PER MODALITATS

GRÀFIC 3: ALUMNAT PRESENCIAL PER IDIOMES: CURS 2016-2017

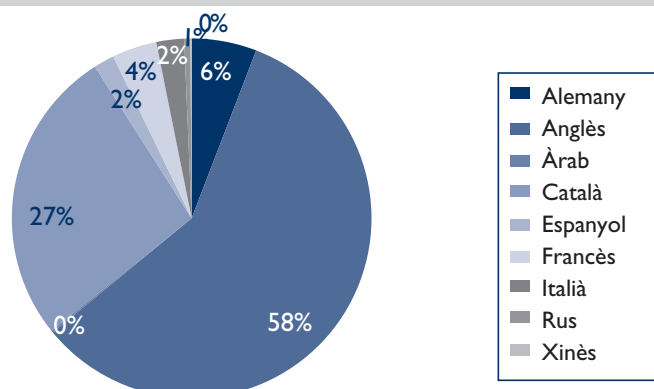

QUADRE 4. DISTRIBUCIÓ D'ALUMNES LLIURES PER IDIOMES: CURS 2016-17

	Alemany	Anglès	Àrab	Català	Espanyol	Francès	Italià	Rus	Xinès
Palma	94	750	5	453	44	65	48	15	3
Inca	20	185	--	73	--	9	--	--	--
Manacor	13	171	--	--	--	6	6	--	--
Calvià	5	50	--	46	--	--	--	--	--
Eivissa	12	166	--	80	6	9	9	0	--
Formentera	0	5	--	--	--	--	1	--	--
Maó	10	150	--	66	--	14	3	--	--
Ciutadella	3	87	--	--	--	5	--	--	--
TOTAL	157	1564	5	718	50	108	67	15	3

Font: secretaries de les EOI de Balears

GRÀFIC 4: ALUMNAT LLIURE PER IDIOMES: CURS 2016-2017

4. MARC NORMATIU: ELS DIFERENTS PLANS D'ESTUDIS DES DE 1986

‘El pla d’estudis vigent quan es va crear la primera EOI de les Illes Balears l’any 1986 era el de la Reial Ordre de 14 d’octubre de 1930 d’aprovació del Reglament Orgànic de Règim Interior de l’Escola Central d’Idiomes⁴ (actual EOI Jesús Maestro a Madrid), que contemplava quatre cursos i un examen de Certificat d’Aptitud.

Encara que l’anomenada Llei d’Escoles, la Llei 29/1981 de classificació de les Escoles Oficials d’Idiomes i ampliació de les plantilles del seu professorat,⁵ es va publicar a principis dels vuitanta, no va ser fins l’any 1988 que es publicà el Reial Decret 967/1988⁶ pel qual s’implantà un nou pla d’estudis. La Llei de les Escoles establia que els ensenyaments que s’impartien a les EOI tenien la consideració d’ensenyaments especialitzats, conforme a l’article 46 de la Llei d’educació vigent en el moment, la Llei General d’Educació, i que els ensenyaments d’idiomes de les EOI es desenvoluparien en dos nivells: primer i segon nivell. Amb el Reial Decret 967/1988 el pla d’estudis del primer nivell (el segon nivell no es va arribar a desenvolupar mai) va quedar articulats en dos cicles: l’elemental, amb una durada de tres cursos, i el superior, de dos anys acadèmics de durada, després del qual i superat l’examen, s’obtenia el Certificat d’Aptitud.

⁴ Disponible a: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1930/292/A00380-00383.pdf>

⁵ Llei 29/1981, de 24 de juny (BOE 169 de 16 de juliol), de classificació de les Escoles Oficials d’Idiomes i ampliació de les plantilles del seu professorat

⁶ Reial Decret 967/1988, de 2 de setembre (BOE 218 de 10 de setembre) pel qual s’ordenen els ensenyaments corresponents al Primer Nivell dels ensenyaments especialitzats d’idiomes

A la dècada dels noranta amb l'aprovació de la LOGSE⁷, les EOI entraren dins el sistema educatiu amb el nom d'"ensenyaments de règim especial", juntament amb els ensenyaments artístics.

El pla d'estudis vigent arribà amb la Llei Orgànica 2/2006 d'Educació, la LOE⁸, que ordenà els ensenyaments d'idiomes de règim especial en tres nivells: nivell bàsic, nivell intermedi i nivell avançat. Amb aquesta llei i el seu desplegament (Reial Decret 1629/2006⁹ que establia les equivalències entre els ensenyaments regulats pel RD 967/1988, els regulats pel RD 944/2003¹⁰ i els ensenyaments als que es referia el present Reial Decret) les EOI han experimentat un procés d'adaptació a les noves demandes sorgides després de l'aparició del Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües. També al Reial Decret 1629/2006 s'establí que les EOI poden organitzar i impartir cursos especialitzats per al perfeccionament de competències de tots els nivells i dels nivells C1 i C2.

La implantació del pla d'estudis vigent començà el curs 2007-8 amb els cursos de bàsic i intermedi. L'any següent s'hi afegí el nivell avançat i finalment el curs 2009-10 les EOI de Balears varen ser les primeres de tot l'Estat en impartir el nivell C1 i al curs següent el C2. A Balears el pla d'estudis actual consta, doncs, de vuit cursos.

La Llei Orgànica 8/2013 per a la millora de la qualitat educativa, la LOMCE¹¹ va introduir una nova organització dels nivells amb la denominació de nivell bàsic (nivells A), nivell intermedi (nivells B) i nivell avançat (nivells C). Així doncs, properament es reestructurarà novament el pla d'estudis, encara que es tractarà només d'un canvi en la denominació dels cursos.

5. OFERTA D'ESTUDIS I IDIOMES: PASSAT I SITUACIÓ ACTUAL

Les diferents modalitats d'ensenyament s'han anat incorporant a l'oferta educativa de manera progressiva. Flexibilitzar i adaptar les modalitats existents a la realitat i demanda social constitueix un objectiu comú a les escoles a curt i mig termini. Les modalitats d'ensenyament a les EOI són les següents.

Modalitat presencial: L'alumnat oficial presencial assisteix regularment a classe un total de 4 hores i mitja setmanals (dos dies a la setmana i un divendres al mes) durant el curs escolar (d'octubre a juny). Per obtenir plaça en aquesta modalitat cal fer una preinscripció. Hi ha dues convocatòries d'exàmens: maig - juny i setembre. En el cas de l'idioma català, els cursos presencials d'intermedi i avançat s'imparteixen de manera quadrimestral. Els cursos presencials es poden impartir de manera intensiva.

⁷ Llei 14/1990, de 3 d'octubre (BOE de 4 d'octubre) d'Ordenació del Sistema Educatiu

⁸ Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig (BOE 106 de 4 de maig) d'Educació

⁹ Reial Decret 1629/2006 de 29 de desembre (BOE 4 de 04 de gener de 2007)

¹⁰ Reial Decret 944/2003 de 18 de juliol (BOE 182 de 31 de juliol), que estableix l'estructura dels ensenyaments d'idiomes de règim especial regulats per la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de Qualitat de l'Educació

¹¹ Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre (BOE 295 de 10 de desembre) per a la millora de la qualitat educativa

Modalitat lliure: Aquesta modalitat està destinada a les persones que ja tenen un nivell determinat de llengua i volen obtenir la certificació del domini de l'idioma. Les convocatòries d'examen són les mateixes que les de la modalitat presencial.

Modalitat d'anglès a distància: El programa *That's English!* és un curs creat per el Ministerio de Educación, Cultura y Deporte i que imparteixen les escoles oficials d'idiomes. És oficial i s'ajusta al Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües. Està orientat a aquelles persones que no poden assistir als cursos oficials presencials d'anglès. L'alumnat pot assistir a les tutories setmanals, on es treballen sobretot l'expressió escrita i oral. El programa facilita tot el material necessari per seguir el curs de forma autònoma. Un cop superat el curs s'obté la mateixa certificació que en la modalitat presencial.

EOIES: És un programa destinat a alumnes (a partir de 14 anys) de 3r i 4t d'ESO, 1r i 2n de batxillerat dels idiomes alemany i francès, i alumnes (a partir de 16 anys) de 4t d'ESO, 1r i 2n de batxillerat de l'idioma anglès. En les seves hores habituals de classe de l'idioma corresponent i amb els seus propis professors, els alumnes practiquen les diferents destreses i es familiaritzen amb els formats de les proves per ser avaluats segons les formes, criteris i nivells de l'ensenyament que s'imparteix a les EOI. La finalitat és obtenir els certificats de nivells oficials. En aquest programa hi poden participar els centres educatius públics i concertats que depenen de la Conselleria d'Educació i Universitat d'acord a la convocatòria anual.

Cursos específics: Són cursos per a l'actualització de coneixement d'idiomes i per a la formació dels docents i d'altres col·lectius professionals. També s'inclouen en aquesta modalitat els cursos especialitzats per al perfeccionament de competències en idiomes.

Sovint s'estableixen programes de col·laboració entre la Conselleria i el Ministeri, entre diferents Conselleries o entre diferents Direccions Generals. Fruit d'aquestes col·laboracions s'han establert diversos programes, entre els quals es troben els cursos específics d'anglès dins el marc dels convenis entre el MEPSYD i la Conselleria d'Educació i Cultura adreçats a joves de 18 a 30 anys, que es van dur a terme els cursos escolars 2009-2010 i 2010-2011.

Una altra col·laboració destacada és la formació específica en idiomes per part de les escoles oficials d'idiomes dirigida als docents. Durant el curs 2012-2013 la Direcció General de Planificació, Infraestructures Educatives i Recursos Humans va impulsar els cursos d'assessorament de pràctica oral dins l'aula en l'àmbit científic i l'àmbit humanitari i els cursos de preparació de les destreses per a l'obtenció del nivell avançat, intermedi i bàsic. Durant el curs 2013-2014 es va realitzar una col·laboració amb el SOIB amb cursos específics destinats a l'obtenció d'acreditacions oficials de les escoles oficials d'idiomes dirigides a treballadors i treballadores desocupats. Durant el curs 2014-2015, a l'oferta específica per a docents, s'hi varen incloure els cursos I d'anglès, és a dir, cursos generals d'anglès de nivell avançat I, intermedi I i bàsic I. També s'hi va incloure la modalitat de cursos intensius. El curs 2016-2017 l'oferta específica als docents, impulsada per la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres, i la Direcció General de Formació Professional i Formació del Professorat, s'ha centrat en la preparació per a l'obtenció del certificat dels nivells avançat 2 i C1. Per al curs 2017-2018 està previst mantenir la formació específica als docents centrada en els nivells avançat 2 i C1 i introduir-hi la modalitat semipresencial.

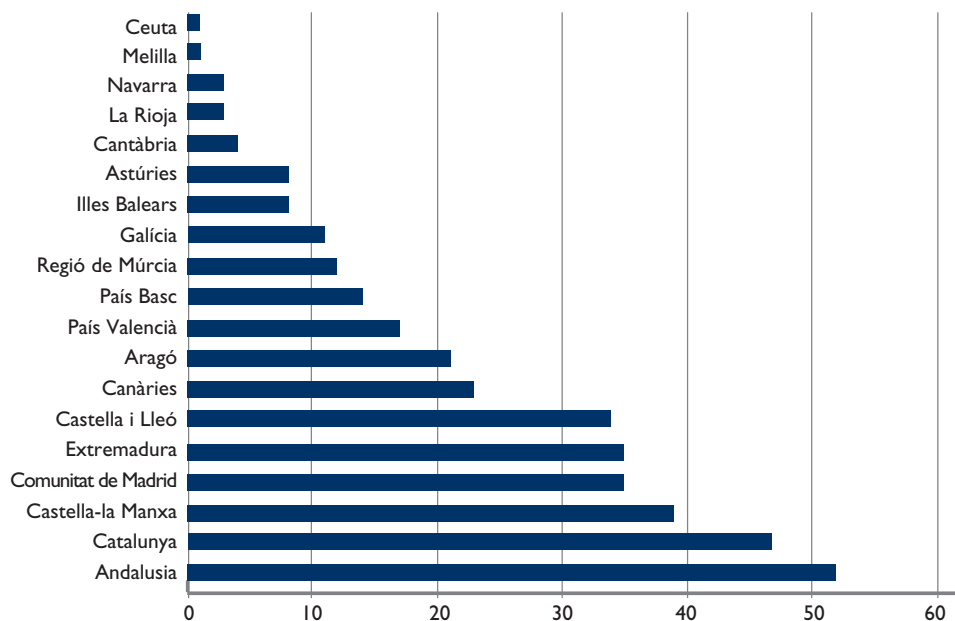
6. COMPARATIVES AMB ALTRES COMUNITATS AUTÒNOMES

En aquest apartat compararem la situació de les EOI arreu de l'Estat espanyol, partint de les dades del MECD publicades pel *Consejo Escolar del Estado* en el seu informe anual 2016 (la majoria de dades estadístiques d'aquest informe es refereixen al curs 2014-15), per tal de veure què ens diferencia i quines particularitats creiem que s'han de destacar en aquesta comparativa entre les diferents comunitats autònomes.

7. NOMBRE D'ESCOLES PER COMUNITAT

El nombre total de centres i extensions és de 368. Totes les comunitats autònomes compten amb escoles oficials d'idiomes, de les quals podem destacar amb major nombre de centres: Andalusia (52 centres), Catalunya (47 centres), Castella la Manxa (39 centres), Comunitat de Madrid (35 centres) i Castella-Lleó (34 centres). Les Illes Balears ocupem la 13a posició, com podem observar en el següent gràfic:

GRÀFIC 5: NOMBRE D'ESCOLES OFICIALS D'IDIOMES. CURS 2014-2015

Font: <http://intic.educacion.es/cee/informe2016/116b355.pdf>

En referència a la distribució del professorat per comunitats, cal destacar que més de la meitat del total, el 56,3%, es distribueix entre quatre comunitats: Catalunya (20,9%), Andalusia (14,1%), Comunitat de Madrid (11,5%) i la Comunitat Valenciana (9,8%).

8. ALUMNAT MATRICULAT ALS DIFERENTS IDIOMES

Les EOI contribueixen de forma notòria en la formació de la població en llengües. Durant el curs 2014/15 el nombre total d'alumnat matriculat era de 499.198, distribuït de la següent manera: 214.600 al nivell bàsic, 170.837 al nivell intermedi, 97.532 al nivell avançat i 16.229 entre els nivells C1 i C2.

Com queda il·lustrat a la següent gràfica, l'anglès és, amb diferència, l'idioma més estudiat (65,1%), seguit del francès (13,7%), l'alemany (10,1%) i l'italià (3,3%).

QUADRE 5. ALUMNAT MATRICULAT A ENSENYAMENTS D'ESCOLES OFICIALS D'IDIOMES (EOI) PER IDIOMA I NIVELL. CURS 2014-2015						
	Nivell Bàsic	Nivell Intermedi	Nivell avançat	Nivell C1	Nivell C2	Total
Anglès presencial	90.955	103.867	68.436	10.549	498	274.305
Anglès a distància	23.151	25.239	2.342	0	0	50.732
Francès	37.415	18.246	11.166	1.399	0	68.226
Alemany	33.884	10.842	5.352	561	0	50.639
Italià	9.875	3.879	2.788	100	0	16.642
Basc	1.995	2.085	2.920	1.851	0	8.851
Espanyol per a estrangers	4.080	2.365	1.718	162	0	8.325
Portuguès	2.871	1.503	1.078	52	0	5.504
Àrab	2.505	539	251	0	0	3.295
Xinès	2.882	577	146	0	0	3.605
Rus	2.595	640	210	0	0	3.445
Valencià	429	351	493	87	423	1.783
Japonès	854	225	54	0	0	1.133
Català	337	172	228	204	248	1.189
Gallec	98	81	210	95	0	484
Grec	209	96	48	0	0	353
Neerlandès	165	54	46	0	0	265
Suec	56	14	23	0	0	93
Danès	40	15	7	0	0	62
Finès	50	9	8	0	0	67
Romanès	41	11	8	0	0	60
Irlandès	7	3	0	0	0	10
No distribuït per idioma	106	24	0	0	0	130
Tots els idiomes	214.600	170.837	97.535	15060	1.169	499.198

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Subdirecció General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura i Deporte.

Per comunitats autònomes, les EOI de la Comunitat Valenciana (14,8%), Andalusia (13,3%), Catalunya (11,2%), Madrid (9,6%) i Galícia (6,8%) van matricular el 55,5% del total de l'alumnat de l'Estat.

Cal destacar el percentatge d'alumnat que finalitza el nivell avançat (38.552): d'aquest total el 34,2% són homes i el 65,8% dones. Cal ressaltar també que d'aquest nombre, el 64,1% és alumnat d'anglès.

QUADRE 6. ESTUDIANTS QUE FINALITZEN ELS ESTUDIS DE NIVELL AVANÇAT EN LES ESCOLES OFICIALS D'IDIOMES, SEGONS IDIOMA I SEXE. CURS 2013-2014

Llengües	Homes	Dones	Ambdós sexes
Anglès	8.915	15.816	24.731
Francès	1.290	3.057	4.347
Basc	819	1.237	2.056
Valencià	498	1.436	1.934
Alemany	578	1.053	1.631
Italià	404	1.024	1.428
Castellà	195	691	886
Gallec	121	403	524
Portuguès	159	289	448
Català	68	167	235
Rus	35	86	121
Àrab	46	57	103
Xinès	15	25	40
Neerlandès	4	13	17
Grec	6	10	16
Romanès	7	8	15
Japonès	6	4	10
Suec	4	3	7
Danès	1	1	2
Finès	0	1	1
TOTAL	13.171	25.381	38.552

9. ALTRES DADES D'INTERÈS

Seguidament, analitzarem dues comunitats semblants a la nostra quant a nombre d'escoles d'idiomes, Galícia i Astúries, per tal de comparar alguns aspectes d'interès amb les EOI de la nostra comunitat. A diferència de Balears, el tipus d'oferta de cursos oficials reglats a Galícia contempla a més dels cursos anuals també els cursos quadrimestrals per a tots els idiomes. Es fan de setembre a febrer

(per exemple bàsic I) amb un total de 9 hores a la setmana (el doble que un curs anual), s'examinen al febrer i si aproven, es matriculen i cursen el 2n curs del nivell de febrer a juny.

A Astúries, apart dels cursos oficials reglats, també ofereixen cursos de perfeccionament de destreses comunicatives en idiomes, i cursos d'idiomes per a fins específics destinats a col·lectius professionals i/o socials. Tots aquests cursos poden ser quadrimestrals o anuals. Aquest tipus de cursos també podrien ser realment interessants i adequats a la realitat de les Illes Balears, atès que enriqueixen molt l'oferta d'aprenentatge d'idiomes i s'adapten a la demanda actual de la societat.

La distribució de nivells per anys és la mateixa que a les Illes Balears: nivell bàsic, 2 cursos; nivell intermedi, 2 cursos; nivell avançat, 2 cursos; Nivell C1, 1 curs. Cal assenyalar que el nivell C2 no s'ofereix en aquestes dues comunitats. Igual que a Balears, en alguns idiomes com gallec, espanyol per estrangers o portuguès, els cursos són integrats, cursant cada nivell en un sol curs. I en el cas d'idiomes com xinès, els nivells es cursen en tres cursos.

Les ràtios d'alumnes són de 25 alumnes com a màxim a tots els nivells a Astúries. En canvi, a Galícia arriben fins a 30 alumnes als nivells bàsic i intermedi. La ràtio mínima per formar grup és de 10 alumnes en tots els idiomes a Astúries, mentre que a Galícia el mínim d'alumnes és 15 en els idiomes amb més demanda.

Pel que fa als exàmens, ambdues comunitats tenen proves de certificació unificades, elaborades per una comissió de professors, tal com es fa a la nostra comunitat. Una diferència és que a Galícia els exàmens lliures tenen una sola convocatòria al juny, i una altra diferència és que els exàmens consten només de quatre parts a tots els nivells perquè la gramàtica està integrada dins la comprensió escrita. Aquesta particularitat es troba a una gran majoria d'EOI a tot l'Estat.

El període de preinscripció i matrícula de nous alumnes a Galícia mostra certes diferències amb el procés actual a les Balears: Els alumnes de nivell bàsic fan la preinscripció telemàticament al juny-juliol i seguidament la matrícula al juliol. Així mateix, tenen un nou termini de sol·licitud al setembre i posterior matrícula. En canvi, els alumnes dels altres nivells fan la preinscripció de juny a setembre i les places s'adjudiquen al setembre, en un posterior procés de matrícula. Recordem que a les Balears la preinscripció de nous alumnes té lloc aproximadament a l'abril i la matrícula al juliol. Al setembre s'adjudiquen les darreres vacants.

10. CONCLUSIONS I PROPOSTES DE MILLORA

A partir de l'anàlisi dels anteriors apartats, el Consell Escolar de l'Estat llança les següents propostes per millorar les EOI:

- S'haurien d'impulsar les EOI com a centres de referència en l'ensenyament d'idiomes. Per aconseguir-ho, caldria ampliar l'oferta formativa, implantar els nivells C a tot l'Estat espanyol i abaratir la matrícula. A més a més, les EOI haurien d'acreditar al professorat per obtenir una habilitació lingüística.

- La demanda d'altres idiomes per part de la població és cada vegada major; ja que el seu domini és una necessitat. Per tant, es recomana augmentar l'oferta en els ensenyaments d'idiomes a les EOI en tots els nivells i aplicar les mesures adients perquè l'alumnat amb alguna discapacitat pugui accedir-hi. A més a més, es suggereix augmentar el nombre de beques i altres ajudes per cursar aquests estudis.
- S'ha de tenir en compte que els ensenyaments d'idiomes són primordials per millorar la formació acadèmica en aquest món globalitzat. Per tant, hi ha un nombre creixent de persones interessades a obtenir una titulació oficial. Per altra banda, Europa promou cada vegada més la mobilitat entre estudiants, i cal saber idiomes. Per aquest motiu, també es recomanen totes les propostes anteriors.

11. COM ENSENYAM, COM AVALUAM?

Tots els estudis de les EOI s'estructuren segons els nivells del Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües. La Prova de Certificació és l'examen que els alumnes oficials i els candidats en règim lliure poden realitzar en acabar el segon curs dels nivells bàsic (A2), intermedi (B1) i avançat (B2), i en finalitzar cadascun dels cursos dels nivells C1 i C2.

Aquestes proves de certificació són dissenyades per una comissió d'exàmens creada a tal fi i formada per professorat expert de cada idioma, nomenat per la Conselleria d'Educació i Universitat, amb l'objectiu de garantir la seva validesa i fiabilitat. Es tracta de proves unificades per a totes les EOI de les Balears, i tenen lloc el mateix dia i hora a totes les illes. Les certificacions estan reconegudes arreu de l'Estat espanyol i són les úniques amb caràcter oficial.

En la modalitat de matrícula lliure, hom pot matricular-se (normalment al febrer-març) de qualsevol dels nivells que s'imparteixen de manera oficial. Aquesta modalitat permet realitzar les proves de certificació en les dues convocatòries d'un mateix any acadèmic. A més, tothom s'hi pot matricular en més d'un nivell i/o d'un idioma, sempre i quan els horaris de les proves no coincideixin.

Les proves de certificació dels nivells bàsic, intermedi, avançat, C1 i C2 dels diferents idiomes autoritzats consten d'activitats de comprensió auditiva, comprensió lectora, expressió escrita, expressió oral i ús de la llengua. En el nivell bàsic, l'apartat d'ús de la llengua està inclòs dins la comprensió lectora. En aquest cas, la prova consta de quatre parts en comptes de cinc.

Les hores lectives dels cursos presencials es distribueixen en dos períodes setmanals de 110 minuts cadascun, en horari de matí o de tarda segons la disponibilitat de cada centre, bé els dilluns i dimecres, bé els dimarts i dijous. A més, cada grup ha de realitzar cada mes dos períodes lectius en divendres en l'horari habitual, per tal d'arribar al còmput total de 120 hores de què consta un curs ordinari. En el cas d'idiomes com l'àrab, el rus i el xinès, la durada dels tres nivells és superior a cinc anys. Al conjunt d'hores presencials establertes, l'alumnat ha d'afegir hores d'aprenentatge autònom, per la qual cosa les escoles, amb la finalitat de facilitar aquest aprenentatge, han de disposar dels recursos tecnològics i els espais adients, com ara l'aula multimèdia i la biblioteca.

Els ensenyaments d'idiomes que s'imparteixen a les EOI tenen com a finalitat fomentar el pluri-lingüisme i capacitar l'alumnat en l'ús efectiu de l'idioma com a vehicle de comunicació. Aquests ensenyaments sorgeixen d'una opció voluntària o d'una necessitat de formació contínua per a un gran nombre d'aprenents adults, els quals, havent adquirit les competències bàsiques en els ensenyaments de règim general, necessiten adquirir o perfeccionar les seves competències en una o més llengües estrangeres al llarg de la seva vida, tant amb finalitats generals com específiques. Per tant, es parteix d'un model de llengua d'ús on el desenvolupament i l'activació conjunta de competències de tipus general, lingüístiques i sociolingüístiques, pragmàtiques i culturals són bàsics. Així doncs, la metodologia emprada té com a objectiu prioritari el desenvolupament de la competència comunicativa per tal que l'alumnat es pugui manejar amb fluïdesa en l'idioma objecte d'estudi dins cadascun dels àmbits de la vida quotidiana, i que pugui assolir la capacitat de reconèixer i produir un tipus de llenguatge no només correcte sinó també apropiat al context allà on s'ha d'emprar.

L'alumnat ha de ser el principal protagonista de l'aprenentatge. Així doncs, l'enfocament comunicatiu esmentat abans ha de tenir com a eixos fonamentals el foment de la sociabilitat, la interacció entre els alumnes del grup, la seva motivació envers l'aprenentatge i l'exposició permanent a la llengua real. Per tant, no només cal fomentar el treball en grup, en parelles o individual dins l'aula, sinó també l'aprenentatge autònom fora de l'aula. I com a fil conductor de tot aquest procés, el paper del professorat és fonamental. Aquest ha de ser l'acompanyant, estimulador i facilitador a l'hora d'ajudar l'alumne a reflexionar i prendre consciència, i a trobar unes estratègies pròpies per tal de desenvolupar la seva autonomia d'aprenentatge.

Els avanços en l'ús de les TIC durant les darreres dècades han afavorit la proliferació de moltes eines d'aprenentatge autònom: des de blogs i plataformes educatives com Edmodo o l'entorn Moodle (amb programari d'ensenyament assistit per ordinador) a material de suport per al professor; també per mitjà d'Internet, professorat i alumnat tenen accés a material curricular. És evident que tot plegat ha donat un impuls cap a la modernització del sistema d'ensenyament i mètodes d'aprenentatge de les EOI.

12. UNA MIRADA CAP AL FUTUR

En aquest capítol volem assenyalar alguns aspectes que, des del nostre punt de vista, seria positiu desenvolupar en un futur pròxim. Insistim en la necessitat d'elaborar un pla estratègic, a partir del diagnòstic de la situació actual, per tal que les mesures de millora no siguin conseqüència de la resolució dels problemes que van apareixent cada curs.

I. FLEXIBILITAT

La demanda d'alumnes que volen accedir a les EOI ha disminuït a les Illes Balears durant els últims anys, al igual que a la resta de l'Estat. Encara que hi ha diferents possibles explicacions per a aquesta disminució, sembla clar que les necessitats dels alumnes potencials no sempre coincideixen amb l'oferta actual de les EOI. S'han de prendre en consideració, entre d'altres, les condicions laborals actuals, en particular al sector turístic, d'especial importància a les Balears.

En aquest sentit, les EOI ja han començat a diversificar la seva oferta de cursos, a partir de la recollida de dades i anàlisi de les necessitats dels usuaris a través d'enquestes i altres mitjans.

Aquesta diversificació afectarà tant als continguts com a la durada dels cursos. D'un altre costat, no tots els cursos estaran necessàriament vinculats a l'assoliment d'un certificat de nivell. L'aprenentatge i la certificació s'hauran de tractar de manera independent segons el format dels cursos.

a. Cursos específics

Encara que actualment ja s'ofereixen cursos específics dirigits a un públic amb determinats interessos o necessitats, pensem que es tracta d'una oferta que s'hauria de potenciar, en especial pel que fa als sectors turístic i de l'ensenyament.

En col·laboració amb associacions o altres entitats (ajuntaments, hotels, hospitals, CEP...) és possible que en un futur es puguin dissenyar cursos amb un contingut i durada específica impartits fora del centre pel professorat de l'EOI. D'aquesta manera, al igual que ho fan altres institucions (o, fins i tot, dins del programa EOIES de col·laboració amb els IES), seria el personal de l'EOI qui es desplaçaria per facilitar el servei en localitats allunyades de les EOI.

b. Cursos intensius

La duració habitual dels cursos a les EOI és de 120 hores de l'octubre al maig. És molt probable que en un futur es programin més cursos quadrimestrals (60h) o, potser, trimestrals, no necessàriament vinculats a l'assoliment d'un certificat. Podran ser cursos amb un contingut específic (per al turisme, per a la docència, sobre una determinada destresa o de manteniment de la llengua ...).

Una altra modalitat seran cursos de 120 hores concentrats en un únic quadrimestre.

c. EOIES

És previsible que aquest programa de col·laboració entre les EOI i els instituts d'ensenyament secundari que s'inicià al curs 2012-2013 es vagi generalitzant a la majoria dels centres públics i concertats de les Balears. És un exemple de col·laboració amb una entitat externa on l'EOI actua com a institució de certificació.

Es podrien crear programes semblants amb altres institucions d'ensenyament. Pensem que una col·laboració adaptada als centres de primària podria ser molt productiva, en aquest cas no a l'àmbit de la certificació sinó de la formació continua dels mestres en llengua anglesa. Recordem que els alumnes més joves són els més receptius a l'adquisició de la llengua i, per tant, pensem que milloraria el nivell de llengua dels alumnes que accedeixen a l'ensenyament secundari.

2. CERTIFICACIÓ

Una diferència de les EOI en relació amb altres centres d'ensenyament és la seva funció com a institució oficial de certificació de llengües. Actualment, es certifiquen els nivells corresponents al

MCER dels seus alumnes oficials (els alumnes presencials i els alumnes dels IES inscrits al programa EOIES) i dels alumnes lliures.

En aquest sentit seria important establir uns procediments d'avaluació reconeguts per institucions europees com ALTE, dels que són membres, entre d'altres, l'Institut Cervantes, l'Institut de llengües del País Basc, la Generalitat de Catalunya i la Xunta de Galicia.

Lògicament, això requereix uns recursos específics per a la formació en l'àmbit de l'avaluació de les persones encarregades d'organitzar i dissenyar els procediments d'avaluació.

3. FORMACIÓ I PROFESSORAT

Es troba a faltar una formació adaptada a les necessitats específiques de les EOI, potser per no ser un ensenyament obligatori. Com ja s'ha assenyalat, és fonamental oferir una formació específica sobre criteris d'avaluació, a més a més de les orientades a la didàctica de la llengua.

Els professors de les EOI formen part d'un cos d'ensenyament diferenciat amb unes proves d'accés específiques per accedir-hi com a funcionari. Lògicament, s'haurien de tenir en compte les seves particularitats a l'hora de contractar professors interins, ja que l'alumnat, els nivells i els requeriments són diferents d'altres cossos. Pensem que, al igual que a d'altres comunitats, l'accés del professorat interí a les EOI hauria de seguir un procediment específic i adequat a les seves característiques.

4. INFRAESTRUCTURA

Som conscients que s'ha fet un esforç per part de l'administració amb la creació de noves extensions de les actuals EOI. No obstant això, alguns centres pateixen mancances d'infraestructura pel fet de tenir la seva seu a centres compartits amb un IES. Hi ha casos on els espais comuns són clarament insuficients per a un desenvolupament adient de les seves tasques administratives. D'un altre costat, el fet d'haver de compartir edifici limita la franja horària de la nostra oferta.

5. CENTRES DE REFERÈNCIA CULTURAL

En referència als objectius de la primera EOI que es va crear a l'Estat, caldria assenyalat que les EOI haurien de ser també centres de referència de la cultura dels diferents idiomes que s'hi imparteixen a les localitats on hi estan ubicats. L'organització d'actes culturals, exposicions i la dinamització cultural han de formar part dels eixos del seu funcionament com a entitats oficials per a la millora i enriquiment de la societat a la qual serveixen.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Anuari Legislatiu d'Instrucció Pública corresponent a 1911. Madrid: Sección de Estadística de Instrucción Pública, 1911. Real Orden del 1º de enero de 1911. Disponible a:
<http://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1911/002/A00041-00041.pdf>

Escuelas Oficiales de Idiomas, 100 años: 1911-2011. Madrid: Escuela Oficial de Idiomas de Madrid - Jesús Maestro, 2011

Informe 2016 sobre el estado del sistema educativo. Curso 2014-15. Madrid: Secretaría General Técnica. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Consejo Escolar del Estado, 2017